

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 18 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, szeptember 17.

Megtört az oroszok kelet-galiciái offenzívája.

Megingathatlan a frontunk. — Az ellenség súlyos vereségei.

Budapest, szeptember 16. (Hivatalos.)

Orosz hadszintér:

Az oroszok összes arra irányuló kísérletet, hogy kelet-galiciái harc-vonalunkat megingassák, megdőltek. Az ellenség tegnap nagymennyiségű tüzérségi löszert használva fel, főtámadásait a középső Strypa mentén levő harcvonalunk ellen intézte. Mindenütt visszaverett és ezekben a harcokban csapataink a Buczacznál levő hídfőtől és a Zalescétől délre levő területről oldaltámadásokkal működtek közre. A Zalescétől dél irányban husz kilométernyire fekvő Cebrow falu bevételénél tizenegy tisztet és ezerkilencszáz főnyi legénységet elfogtunk és három gépfegyvert zsákmányoltunk.

Csapataink Wolhyniában is számos támadást vertek vissza. Nowo-Alexenieonél a nyolcvanöt számú gyalogezredünk lövészárkaiból a mieink az oroszokat elkeseredett kézi tusában üzték ki. Nowo-Bocajewnél az ellenség tegnapelőtt egyes pontokon átnyomult az Ikwa nyugati partjára, de tegnap mindenütt visszaüztük a keleti partra. Eközben tüzérségünk oldalról fogta tűz alá, aminek következtében súlyos veszteségeket szenvedett. E siker főeredménye a harminckettedik számú gyalogezred és a huszonkilencedik számú vadászászlóalj mellett a linci kettős számú népfelkelő ezredé.

Olasz hadszintér:

A helyzet változatlan. Az olaszok arra irányuló kísérletét, hogy a Monte-Pianon levő hadállásainkat keletről kerüljék meg, megghiúsítottuk. Hőter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Pinsket elfoglalták a németek.

Berlin, szeptember 16. (Hivatalos). A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

Lényeges esemény nem történt.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

A Duna balpartján csapataink sikeres harcok közben Jakobstadt felé tovább nyomultak előre. Liewenhofnál az oroszokat keleti partra vetettük vissza. Vilmától északra és északkeletre támadásunk előre halad Grodnótól északkeletre ellenség előnyomulásunkkal szemben még makacs ellentállást fejt ki.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

Helyzet változatlan.

Mackensen tábornagy hadcsoportja.

Ivanowo és Pinsk között félúton az oroszok újlag megkísérelték, hogy üldözésünket feltartóztassák. Az ellenség állásait áttörtük, hat tisztet és hétszáznegyvenhat főnyi legénységet elfogtunk és három gépfegyvert zsákmányoltunk. A Pripjét és Jasiolda közti terület és Pinsk városa német kézen van.

Délkeleti hadszintér:

Mint az előző napokban, úgy most is megghiúsultak német vonalak előtt oroszok támadásai. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Győzelmünk
Kelet-Galiciában.

Arad, szeptember 16.

Az új fővezér szerencsésen át-
esett az első felsülésen. A Kelet-Galiciában harcoló orosz csapatok, a kik immár Miklós cár közvetlen főparancsnoksága alá tartoznak és akik a megtiszteltetés örömeire nagyszabású offenzívát rendeztek, csufosan visszaverettek. Nem lehet rossz néven venni, ha az orosz vezérkar előlegezte a cári generalisszimusznak a sikerek dicsőségét és néhány nap óta győzelmi jelentéseket kürtölt a maga szkeptikus világába. Ma azután Höfer a tényekről beszél. Ezek a tények együttvéve azt jelentik, hogy az oroszok áttörési kísérletei, amelyek kétségtelenül oda irányultak, hogy Galiciának még birtokukban levő területét ne kelljen elhagyni, véresen és tökéletesen megghiúsultak. A magyar büszkeséget joggal növelheti, hogy a vitéz ezredek között, amelyek az oroszokra ezt a kemény csapást mérték, a budapesti háziezred fiai, a derék harminckettősök is kitüntették magukat.

Vajon másként esik az orosz katonának a golyó, a futás, vagy a hadi fogságba jutás, ha mindezek Miklós cár fővezérlete alatt érik? Aligha. És ez az egyszerű igazság a magyarázata, hogy a fővezéri változás az orosz hadsereg helyzetén nem segíthet. Az orosz generálisok a cár kedvéért bizonyára jobban pazarolják az emberanyagot. — de azt Nikolajevics Miklós nagyherceg alatt se kimélték valami nagyon. A keletgaliciái harcok leírásai szerint itt erősebben használták a tüzérségi municiót, a minek az eredménye csak az, hogy a meglevő kevés hamarabb fogy el. Hadvezéri tudást a vereséghez szokott tábornokokba, vitézséget a visszavonuláshoz szokott orosz katonákba, bizalmat és hitet a kétségbeesett orosz közvéleménybe nem tud önteni az a tény, hogy a cár legszemélyesebben van a front mögött. Az pedig, hogy a stratégiai visszavonulás után az erőltetett támadó-harchoz próbálnak nyulni, — inkább kapkodást mutat, mint rendszerváltozást.

A támadás letört, a haditerv kudarcot vallott. Ha ennek az volt a mellék- (vagy a fő-) célja, hogy a habozó semlegesekre hasson: ma már ez a cél is a múlté. Emberpazarlással, az utolsó munició felhasználásával talán elérte azt, hogy a szédítően

gyors előnyomulást feltartóztatja — egy kevéssé. A haldokló ember életét szokták ilyen erőlködéssel néhány napra meghosszabbítani. De a bizonyos, végső sorsot nem hátrithatja el semmi, sem a cár, sem a szent szinódus, sem pedig egyéb orosz hatalom.

Mire majd e kudarc beismeréséig eljutnak Oroszországban — ez mindig eltart néhány napot, esetleg hetet — joggal vetik majd ott föl a kérdést: mi lesz, ha ez a fővezér is megbukik. A cárt nem lehet a Kaukázusba, vagy máshová küldeni, hogy baklövéséért bűnhődjék. A cár után már nem lehet senkit se a sereg élére állítani. Vagy a cárt talán ép azért tették a hadsereg élére: ha ő se tud azzal boldogulni, akkor jöjjön, a minnek jönni kell? Es jönni fog az a nap, a melyen az oroszok beismerik legyőzetésüket és az utolsó kísérlet összeomlása után „levonják a harctéri helyzet konzekvenciáit.”

Gyilkosság hazafiságból.

(Leölt orosz kém.)

Távirati tudósítás.

Sanok, szeptember 16.

Sanokból jelentik: Az itteni kivételes bíróság törvényt ült tegnap Lisowiecki Félix 35 éves hajómunkás fölött, akit Sachy Márton hacovi cigány meggyilkolásával vádoltak. Lisowiecki, aki tizenöt évig németországi dokkokban dolgozott, a mozgósításakor visszalért Galiciába, hogy családját támogathassa. Amire hazatért, szülővárosát már megszállották az oroszok s ezért már nem is találkozhatott hozzátartozóival.

Gyalogszettel Nyugat-Galicia felé vándorolt. Utközben kirabolták a kozákok. Hacovba ment, ahol munkába állott. Ott megfigyelte Sachy cigányt s amikor rájött, hogy Oroszország részére kémkedik, megölte. Az oroszok elűzése után egy parasztlaszóny följelentette Lisowieckit gyilkosságért.

Lisowiecki kihallgatásakor elmondotta, hogy a cigányt majd a front előtt, majd mögötte látta, észrevette, hogy néhányszor orosz uniformis volt rajta, gyakran elkísérte az oroszokat rablásaikban s a hacovi harcokban s mi pozícióinkat kémlelte. Decemberben történt, hogy a cigány megjelent az ő háziasszonyánál s lisztet, gabonát és más élelmiszert kért azzal a fenyegetéssel, hogy különben hozzá vezet az orosz katonákat, akik majd fölgyújtják a házat. Ez alkalommal azzal kérkedett, hogy már hónapok óta orosz szolgálatban van.

Lisowiecki, aki tanuja volt e jeleneteknek, megkérdezte Sachytól, hogy orosz kém-e, amire ő igennel felelt. Erre kiment, magához vette az eddig elrejtett karabélyát s visszatért a szobába. A cigány erre rátámadt amire ő lelötte.

A kivételes bíróság tárgyalásán a beidéztet tanuk igazolták, hogy Sachy csakugyan orosz kém volt. Noga esendőrőrmester elfáradta, hogy a múlt év októberében, amidőn az oroszok megszállották Hacovot, már erősen gyanakodott Sachyra. A bíróság a vádlottat fölmentette, azzal a megokolással, hogy helyesen cselekedett, mert hazafias kötelessége volt ártalmatlanná tenni az árulót. Lisowiecki, amidőn a bíróság szabadon bocsátotta, kijelentette, hogy önként beáll katonának.

Páncélvonaton Trieszt és Monfalcone közt

(Olasz hadihajók Trieszt előtt. — Olasz kapitány papi ruhában. — A villamos drótsövény.)

Az Aradi Közlöny távirati tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

Egy aradi kereskedő fia, aki a Krn-szik-lái közt harcoló erdélyi csapatok egyikében szolgál, mint tartalékos tiszt a Monfalcone környékén lefolyt harcokról a következő érdekes részleteket írta haza:

Tizenkét napi közvetlenül a fronton teljesített, éjjel-nappali szolgálat után, a szakadályon bombázástól zúgó fejjel, ide dirigáltak egy más parancs teljesítésére a háboru rengeteg és komplikált gépezetébe egy más fontos kerékecskét beilleszteni! Egyelőre pihenünk, a mennyiben a dühöngő bóra és hajmeresztő hideg, ebben a 2000 méteres magasságban pihenni enged. Kihasználom tehát szabadidőmet arra, hogy ígéremhez hiven élményeimből egyet-mást elmeséljek.

Most, hogy már hosszabb idő telt el itt elmondandók megtörténte óta, gondolom, nem vétek, ha megírom a következőket:

Junius elején jártam be páncélvonaton 6 napig Trieszt vidékét és ezen idő alatt 13 helységet látogattunk meg. Egy megfigyelő állomáson, ahonnan az isztriai félszigetet, az olasz partokat, Grádot és más helyeket tisztán láthattam be pompás Zeiss látószörmel, láttam, mikor a mieink 4 hadihajóval Grádot bombázták. Sajnos, a nagy füsttől nem láthattuk az eredményt, de mint később hallottuk, a gyönyörű fürdőhely teljesen tökre lett bombázva.

Junius 2-án, kora reggel parancsot kaptunk, hogy a már bombázott Monfalconeba menjünk és az „Adria” műveket sürgősen szereljük le. Ez az osztrák Adria r.-t. tulajdonát képező gyár oly kolosszális méretű, hogy csak rézdolgozókat 93 vaggonnal szereltünk le és vagoniroztunk be és szállítottuk aztán el páncélvonatokon jó „deckungban” levő kalóz-félszigetbe.

Mi éjtelnapot összetéve inunk szakadtáig dolgoztunk és a városba érve azt nagy csodálkozásunkra teljesen nyugodtnak találom. Az utcákon nyugodtan korzóztak elegáns hölgyek és kacskodtak tisztjeinkkel. Semmi félelem, semmi csodálkozás lázas sietésünkön, úgy, hogy a végén magunk sem tudtuk minek siettünk oly nagyon?

A pályán 8 kilométer hosszan vezet Trieszt fölött a tengerpart fölötti hegyeken. Egy nap 4 vagon holmival és 8 vagon katonasággal robogtunk félszigetbe és amint reggel 7 óra felé átjövünk egy alaguton (minden 10 lépésre van egy) a tengerpart felé — hirtelen gyönyörű látványban volt részünk. Tőlünk alig 8—10 kilométerre 7 olasz hadihajó állott, 4 elől, 3 hátrább s az első hajók lövést lövés után adtak le Triesztra! Rögtön megállítottunk és vonatunkat visszafeltük az alagutba, nehogy észrevegyenek, majd a mozdonyt fel-feltöltöttük, hogy csak úgy fujtak a szelepek.

Hadnagyunk, aki vonatunk kommandánsa is, készenlétbe helyezi a légécséget (talán a parton már ellenséget találhatunk) és 80 kilométeres sebességgel, pár perc alatt otthon voltunk, csak később jutott eszembe, ha ott kisiklunk fél kilométer magasságból a tengerbe zuhanunk.

Triesztbe érve, rengeteg embert látunk a házakból kinézni, a háztetőkről drasztikus jeleket mutatva az olaszoknak. Mi ez? Meg-

bolondultak ezek? Hisz a várost bombázzák! A tengerpartra futok és ott látom, hogy, milyen rosszul lövöldöznek az olaszok, mert Trieszt előtt mintegy 15 kilométerre van 3 hullámtörő gát és az olasz lövedékek még ezeket sem érték el. Hát ezen mulattak.

Tíz óra felé már nagyon unalmassá lett e mulatság. Kifutott hát egy tengeralttjárónk, mire az olasz hadihajók sietve elhagyták a láthatárt. A bombázás célja az volt, hogy ütegeink árulják el állásukat, de nem ültünk fel nekik.

Másnap (5-én) hajnalban nagy lármára ébredtünk. Kinézek, hát rengeteg férfit, asszonyt, leányt, gyermeket látok, amint ökrös és lovasszekereken haladnak, porosan, kócosan, rettenetes állapotban, az utcán. Mi ez? Kik ezek? Kifutok az utcára, kérdezősködtem, mire elmondják, hogy monfalconei menekültek, a város lángokban áll, az olaszok szörnyű módon bombázzák.

Hát aztán, mondom, most az utolsó pillanatban kell önöknek menekülniük? Hisz már négy nappal ezalott tudtuk, hogy városukat bombázni fogják, sietve el is hordtunk mindent, az előjáróság is értesülve volt. Hát önöket nem figyelmeztették? De igen uram, hanem — és most egy olyan speciális brigáti gasszgot mesólnak e szerencsétlenek, hogy libabőrös lesz hallatára a hátam.

Monfalcone lakossága többnyire római katolikus olasz. Papjuk, a ki csak 10 hónapja van ott és a kit nagyon szerettek, mindennap prédikált a népnek, mindig csak nyugalmat parancsolt, mert olasz testvérek, így meg úgy, nem bántanak majd titeket, szóval nincs mitől félni. A nép hitt szeretett papjának és a következménye az lett, hogy 520 ártatlan ember, gyerek, a lángok, srappeltek martaléka lett és a menekültek éjjel, álmukból felverve, mindenüket veszítve, hiányos öltözetben futni voltak kénytelenek. A papot elfogták és itten kihallgatták, kitudódott, hogy olasz aktiv tiszt, kapitány. Egy órával kihallgatása után főbe lőték. Kár. Ezt a cinikus gazembert darabokra kellett volna tépni, nem főbe lőni.

Borzasztó volt ezen szerencsétlenek felvonulása. Láttam galiciai zsidókat manokulni, láttam bukovinai ruthéneket és románokat, a mint talyigákon cipelték kevés holmijukat és gyerekeiket, sajnáltam ezeket a szegényeket is, de ezen emberek, a kik az élet sok viharát látták, szenvedésre, nyomoruságra szoktak, ezen emberek arcaán egy újabb csapás már nem tükröződik vissza. Visszont ezek a monfalconei „bukjel” szoknyás, csipkebluzos nők, mezitláb, hajdonfővel, porosan, piszkosan, kócosan, a szükségést otthon feledve és rémületükben, az ép kezük ügyükbe eső értéktelen skatulyákat, lomot, még mindég görcsösen szorongatva, szemükben a rémület, arukon a kiállott borzalmak nyomaival — ez egy oly vérfagyasztó látvány, hogy — tudom — még nagyapó koromban se felejttem el.

De az olaszok is keservesen megfizettek ezért. Bitorsságot vettek maguknak és körülbelül 1000 emberüket a város felé küldték. Semmi sem állta útjukat. A városba érve négyszeres drótsövény állta útjukat. Mikor úgy 400 ember a drótok szétvágásával volt elgölgalva, megnyomtak valahol egy gombot és a 400 ember egyszerre, mint a legyek, megfektedve, holtan terültek el! Megölte őket a villamos áram. Ebben a pillanatban megszólaltak a város mögött lévő hegyütegeink, a hajókat visszabombáztuk a parttól és derék bosnyák katonáink a 600 ottmaradt embert a szó szoros értelmében — beleszorították a tengerbe. Ezzel aztán kvittek is voltunk.

Aradi minorita az olasz fronton

(Szekeres László dr. küzdő seregeinkről. — Magyar katonák védik a tiroli határt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

Néhány nap előtt érkezett haza Aradra a minorita-rend egyik szimpatikus tagja, Szekeres László dr. főgimnáziumi hittanár, akit a nyár elején tábori lelkészi rangban az olasz határterre szolgált a katonai parancs. Most rövid szabadságra tért haza a tiroli Dolomitok világából, ahol eszmáiban, rövid tiszti bluzban, ha kell lóháton is, a sziklák közt hegymászó csákánnyal felfegyverkezve jár harcoló hivi közé a tábori lelkész, ahol ágyuk szava orgonáz remegtető zengéssel a tábori mise mellé. A Hőfer jelentésekben is sokszor emlegetett nagy Pahl és kis Pahl vidékén, a Cadoreban folyó harcokról, ott küzdő csapataink életéről mondott el az Aradi Közlöny munkatársának sok érdekeset Szekeres László dr., aki maga is tollforgató, íróember és magérzi, meglátja a szépet, a vonzót, az értékeset a háboru romboló viharában is.

— Olasz nyelvudásom juttatott tiroli határterre — kezdte elbeszélését Szekeres László dr. a minorita rendház emeletén levő barátságos szobájában. Magyar katonák: nagyváradi honvédek, bihari bakák harcolnak ott a sziklák között, tehát magyar tábori lelkész kellett, aki nemcsak a hadsereg német szolgálati nyelvét bírja, hanem olaszul is tud, mert a lakosság a határvidéken olasz anyanyelvű és a katonák közt is olaszok, az úgynevezett Landeschützök. Eleinte kissé nehezen ment nekem, aki évek óta főleg tanítással foglalkoztam, a tábori lelkészi teendőket megszokni, de most már különösen beletaláltam magamat, bár az igazat megvallva, sokszor vágyódom haza Aradra a diákjaim közé.

— Nagy és véres ütközetek ezernyi halottal, sebesülten az olasz határternek ezen a szakaszán nincsenek. A Dolomitok 2500—3000 méter magas hegyes csúcsai között ilyesmiről nem is lehet szó és az olaszok az egészen biztos elpusztulásnak nem is akarják kitenni csapatukat. Nagyszerűen magarósított állásokban elhelyezkedve várják csapataink az olaszokat, akik eddig csak annyi területet bírnak Tiroloból, amennyit önként átengedünk nekik és erről a területről nem is nagyon merészkednek elő. Harcovonalunk a legjobban kiválasztott helyeket foglalja el és olyan, hogy egy esetleges olasz előrenyomulási kísérletre öt irányból szórhatunk pusztító tüzet ágyúink és a nagyszerű fedezékekben levő Schmeeschuh-csapatok, bihari magyarok és kakastollas tiroli Landeschützök fegyverei.

— Harcoló katonáink hangulata a lehető legjobb. A sziklába robbantott fedezékeik szárazak, egészségesek és a frissen vágott fenyőfa burkolat, amellyel ezek a sziklalakások be vannak borítva, valóságos alpesi szanatóriumvá varázsolják a fedezékeket. A szolgálatban nem levő csapatok alább a völgyben (de még mindig 1500—1800 méter magasban) egészséges barakk-táborban élnek. A barakk-táborban, de a sziklafedezékekben is annyi kényelem van, hogy ha nem láttam volna, el sem hinném. Van vízvezeték, amely feltut a magas hegyekre, villamos világítás, amelyet az alatt dolgozó turbinás dinamóktól hoz fel a drótvezeték. Élelmiszert, municiót pompás sodronykötél pályák szállítanak föl a magasba az ellenség elől védve, erdős hegylejtőkön. Mindez a

háboru alatt készült. A vízvezeték, villamosvezeték, sodronykötél pályák, barakkok, sziklalakások: mindez megmarad a háboru után is, minthogy megmaradnak az erdőkön átvágó, magasba kanyarodó hadi autó-utak is, amelyeken most százával járnak a trakt szállító teherautók. A tiroliak a háboru végén még áldani is fogják a háborut, amely annyi kényelmet, modern technikai vívmányt, békében a turisták számára hasznosíthatót juttatott a tiroli Dolomitok közé: *Így élnek nagyszerűen felruházva, jó étel és ital bőségében katonáink és a nagy kényelmekben részvevő katonáink keményebb harcot is min talán vére szomjazik és vakmerőn ingerkeltve a távoli állásokból átpuffogató ellenséggel. Fehér ingben ülnek ki a fedezék tetejére és hívogatják az olaszokat: jöjjenek már.*

— De az olaszok közül csak szökevények jutnak el hozzánk. A szökevényeken látszik és elbeszélésükből tudjuk, hogy az ellenséges táborban nincs minden úgy, mint nálunk. Még most is vékony nyári egyenruhában vannak az olaszok, pedig 2300 méteren felüli magasan már augusztus végén leest a hó és ma már méteres hó réteg fedi a csúcsokat, ahol kegyetlenül láznak állásukban a talánok. Sokszor látjuk őket, a mint kijáznak és karjukkal hevesen csapkodva igyekeznek felmelegedni. Néhány ilyen szökevény elmondta, hogy egy firenzei ezredet fel kellett váltani és elszállítani a fronttól, mert százával szökdöstek meg a hideggel nehezen barátkozó olasz katonák. Tüzérségük azonban nagyszerűen dolgozik és nem rajtuk múlik, hogy nem tudnak nagyobb kárt tenni bennünk.

— A tábori lelkész tevékenysége itt meglehetősen nagy kiterjedésű. Öt káplánom volt a front különböző pontjain, s kikapnapról-napra meglátogattam, hol kocsin, hol autón, hol lóháton. Szállásunk egy kisebb fastói fekvésű tiroli fürdőhelyen van, a hol jellegzetes tiroli földszintes házakban kaptunk lakást. Kis templomban miséztem itt, míg a csapatok közelében tábori rótt kápolnában, vagy lombokkal, virággal díszített sátorban szolgáltattam misét. Ezenkívül iskolát rendeztünk be az irni-olvasni nem tudó katonák számára, már csak azért is, hogy a hosszú harcüzemekben el ne unja magát a legénység. Nagy buzgalommal tanulnak a derék katonák és olyanok, akik nevüket se tudták leírni a háboru kezdetén, ma már előléptek a — második osztályba. A katonák iskolájában történelmi, politikai, vallásos előadásokat tartottam. A tábori lelkész feladata az elesett hősök temetése is és halottunk bizony mindig van: pártul-harcok nem múlnak el egy-egy haláleset nélkül.

Hogy a tábori lelkész feladata ilyen aránylag nyugalmas fronton sincs minden veszély nélkül, azt augusztus 18-án tapasztaltam. Ezen a napon egyik kápolnában mondtam katonáinknak ünnepi misét. Néhány száz katoná gyülekezett le az állásokból. Az olaszok egy három-ezer méternél magasabb hegyes csúcsról, ahol megligyelőjük van, beláttak a völgybe és megligyeltek katonáink csoportosulását. Szerencsére aznap nem volt ágyújuk, amellyel oda-löhettek volna; másnap azonban ágyut vontattak fel és három gránáttal szétlőtték a kápolnát. Ha előző nap ágyújuk van: egész

csomó emberéletbe kerülhetett volna a király születésnapján hallgatott mise.

— Királyunk születése napját máshol csakugyan arra is használták az olaszok, hogy támadjanak. Szerencsére az ilyen meglepő támadások se veszélyesek. Egy alkalommal egy előrelőtt állásban husz-huszonkét magyar honvéd gépfegyvertűzzel igen erős olasz támadást tartóztatott fel, amíg a pompás új hegyi utakon száz meg száz autós csapatokat vetettek a fenyegetett pontra és visszautították az olaszokat. Ezt az autókkal operálást már a németektől tanultuk.

— Egyébként — mint mondtam — az olaszok nem nagyon támadnak. Allásaik egy hegytarajon vonulnak, shonnan ezernyolcszáz méteres völgybe kell leereszkedni kopár hegyháton, amelyen mi a terület átengedése előtt mindegy fát kivágtunk. A völgy másik felén aknamezők, dróttakadályok, kidöntött fák veszélyeztetik az utat és az egész előrenyomulási terepet félkörben öt irányból lőhetjük. Az olaszok látják a veszélyt és inkább nem is mozdulnak és biztosra veszem, hogy ha októberben visszamegyek: ugyanott találom őket, ahol eddig voltak. De a mi állásunkban biztosan lesz valami öröndetes változás: a technikai újítások nálunk soha sem szűnnek meg: épen most készült el közvetlen kapcsolási rendszerű tábori telefonunk, amely lehetővé teszi akár azt is, hogy a tiroli Dolomitok völgyéből Araddal beszélhessek telefonon.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődtek Műtermüller József igazgató, Szabadság-tér. 2987

* A páncélos repülőgép titka. (Szenzációs bűnügyi dráma az Urániában.) A repülőgép technikájának haladásával egy lépésben növekednek azok a bűncselekmények, amelyek a repülő technika egyes vívmányainak jogtalan eltulajdonítására irányulnak. A színház mai képe is egy páncélos repülőgép tervrajzának ellopása körül forog és alkalmat ad, hogy az előkező film-gyár egész készletességének erejével szebbnél-szebb dolgokat mutathasson be. A mérnök feltaláló barátjának segítségével és szerrelőjével szövetkezik, hogy a feltűtött titkot megszerelje, végre lopás után jutnak annak birtokába. A lopást felfedezik és akkor megkezdődik a szédületes hajszja, mely szféráron és vízen és a levegőben egyaránt folytatódik mindaddig, míg egy végtelen szerencsétlenség által a tettesek kézre nem kerülnek. — „Erdő mélyén” irodalmi szenzáció legközelebb az Urániában.

* Psylander az Apollóban. (Ne játsz a tüzzel!) Új Nordisk-film hoz élénk változatosságot az Apolló-színház műsorában. Az őszi szezon első Psylander-üdjonsága a „Ne játsz a tüzzel” című ötletes vígjáték, a mely méltán sorakozik a legkiválóbb Nordisk-filmek közé. A minden jellegében kedves és végtelenül szellemes darab arra ad alkalmat Psylandernek, hogy kettős szerepben ragyogtassa kiváló moziszínészi talentumát. Szerepe nem az erős és nagy mozdulatokat, hanem a tegletéseknek, de különösen az arcjátéknak mindent kifejezni tudó finom árnyalatait követeli meg. Psylander ebben a kettős szerepében is mindvégig lebilincselő. A vígjáték hősnőjét, a bárónőt hódítja meg megráppán kedves vígjátéki ösztön és mindazal, mi színészi mivoltának vehetője és a műnek révén mindenkor is biztos meglátója volt a közönségnek. Ez a Psylander-üdjonság a fővárosban óriási sikert arat már napok óta. Az Apolló-színház pénteken mutatja be először.

* Az olasz harctér főlvételei az Apollóban. Az olasz harctér érdekes tájai elevenednek meg azokban a harctéri főlvételekben, amelyeket az Apolló-színház pénteki új műsorán mutat be.

Teljesen sikertelen maradt az oroszok tarnopoli győzelme.

(Németbarát miniszterelnök Oroszországban. — Hazug győzelmi dicsekvés.
— Pinskbe bevonultak a németek.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Stockholm—Budapest, szept. 16.

Kriwosein békét akar kötni Németországgal.

Stockholm. Az orosz súlyos belső válságról jelentik: Moszkva főterén nagy tüntetések voltak a дума mellett. A város főpolgármestere megjelent a városháza erkélyén és kijelentette, hogy az orosz városok permanens bizottságot létesítenek, amely Moszkvában fog székelni s amely a szabadelvű határozatok erélyes keresztülvitelét fogja sürgetni. Az orosz minisztertanács foglalkozott a moszkvai eseményekkel és hajlandónak mutatkozott a dumatöbbséggel tárgyalni. A miniszterelnök kijelentette, hogy hajlandó az általános amnesztiát bizonyos korlátok között keresztülvinni, a zsidók telepítési jogának kiterjesztése azonban lehetetlen, miután ez pogromokhoz vezetne. A szabadelvűek vezére, Lwow herceg kijelentette, hogy a kormány ígéreteinek a дума többsége kevés hitelt ad. miután nem bizik a kormányban. Ha pogromok fordulnának elő, bizonyára a kormány idézné azokat elő. Nyílt titok, hogy a kormány a dumatöbbség ellen is pogromot szeretne rendezni. A többség elhatározta, hogy küldöttséget meneszt a cárhoz a főhadiszállásra és más kormány kinevezését követeli. Bobrinsky gróf parlamenti egységes párt létesítését ajánlotta Kriwosein miniszteriuma alatt. Kriwosein kifejezett híve a Németországgal való békének.

Értéktelen volt az oroszok tarnopoli győzelme.

Stockholm. Az oroszok tarnopoli állítólagos nagy győzelmi tényével nem egyeztethető össze, hogy Délnyugatos oroszország kiűritését folytatják. A Times pétervári tudósítója szerint a németek támadása északon a legveszélyesebb és ha őket ott feltartóztatni nem sikerül, a tarnopoli sikereknek nem lesz utóhatásuk.

(Azóta a tarnopoli ugynevezett sikerek, melyeket az orosz hivatalos jelentés sietett feljuttatni, az orosz offenzíva teljes kudarcával fejeződtek be, mint ma Hófer altábornagy jelent. A szerk.)

Pinsk elfoglalása.

Budapest. A sajtóhadiszállásról a jelenlegi hadihelyzetet a következőképp kommentálják: A kobrin—pinski vasutvonalról északra a szövetségesek akciója északi és északkeleti területek elnyerésével erős üldözési harcok között állandóan tolyik és Pinsk elfoglalásához vezet rövidesen. Az oroszok Volhyniában és Keletgaliciában az egész tartalekot, amivel ezeken a területeken rendelkeztek, helyenként nagy túlerővel tolytatott támadásokba koncentrálták. Azok a harcok, amelyekről a múlt hét folyamán jelentések érkez-

tek, a mindkét részről elfoglalt védekezési szakasz birtokáért folytak. Miután a keletgalíciai szövetséges csapatok a Strypa keleti partján levő és ehhez csatlakozóban a lemberg-tarnopoli vasutról északra tekvő, továbbá a Felső Szereth és Volhyniában az Ikva és Stubiél mentén levő erős állásokat megtelelő erős szakaszon megszállották, az orosz előretörés nem juthatott saját kiinduló állásain túl, sőt egyes pontokon még vissza is szorítottuk az orosz frontot.

(Pinsk elfoglalását már jelenti a német hadvezetőség. A szerk.)

Válságos az orosz sereg helyzete a Sztrypánál.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A Szereth mellett és a besszarábiai fronton folyó küzdelmek tegnap az orosz fegyverekre újra kedvezőtlen fordulatot vettek. Különösen válságos lett az oroszok helyzete a Strypa és a Dzuryn között, ahol fokozott erővel támadtak és hosszantartó, makacs küzdelem után súlyos veszteségekkel visszavertük őket.

Az ellenségnek az volt a terve, hogy a várháromszöget csapatainktól megtisztítsa. Így a Szereth-vidéken folyó offenzíva feltartóztatásával nem érhetette be és kénytelen volt az Ikvan, illetőleg a Stubiél-völgyben Bóhm-Ermóli tábornok csapataival szembeszállni, de ez a vállalkozás most is siralmasan végződött.

Még súlyosabb csapás érte az orosz erőket Dubnótól északra, ahol — különösen a budapesti honvéd-hadosztály — minden támadást visszautasított.

Koral dicsekvés az orosz hivatalos jelentésben.

A Magyar Távirati Iroda jelenti a sajtóhadiszállásról: Az orosz vezérkar a következő jelentést adta ki:

A Friedrichstadt—Riga környékén tűzérési harc és kisebb osztagok összeütközései. Jakobstadtnál csapataink szeptember 11-ikén offenzívába mentek át. A Piktstern-folyó mentén makacs harcok folynak. Dünaburgtól nyugatra a Dünaburg felé vezető utakon a németek három irányban támadnak. Első a Suessi és Nyemen folyók között Szuvejniskitől északra, a második Kopiszki körül és a harmadik a Vilkomier Buzian között országúton. Az utóbbi helyen csapataink túlerőben levő ellenséges csapatok elől heves harcok után a Dussati-tó vidékére vonultak vissza. A németek, akik jelentékeny erősítéseket kaptak, folytatják előnyomulásukat. A Sviente és Vilna közt az ellenség a Vilniaiobbpartjának mentén Bobrodzie vasúti állomás irányában szintén erélyes offenzívába kezdett. A németek rendkívüli elszántasága dacára is előnyomulásukat csapataink tüzelése és ellentámadásai feltartóztatják. A Granmosti-fronton Idecinél makacs harcok folynak. Az ellenség itt erősítéseket kapott. Egy isztet és százegy katonát elfogtunk, öt gép-

fegyvert zsákmányoltunk. A front-szakasztól északra csak jelentéktelen támadások voltak, amelyeket könnyű szerrel visszavertünk. A foglyok elmondják, hogy a németek a legutóbbi harcok következtében rendkívül kifáradtak, a legutolsó három napon veszteségeik csupán halottakban századonként mintegy száz embert tesz ki. Tekintettel arra, hogy hadseregeink frontja a Nyemennél és attól délre túlságosan előugrik, elhatároztuk, hogy azt kissé hátrább vonjuk, hogy az ellenség utánunk nyomulását mégis feltartóztassuk. A leg-erősebb ellenséges támadásokat szeptember 11-ikén kellett az Alsó-Zelviankánál és Slonin-Baraznovic közötti országút mentén (Vel-Rozani vidék és a Kossortól délkeletre levő terület) kitaratnunk. Az Alsó-Zelviankánál szeptember 11-ikén az egész nap folyamán tartó elkeseredett támadásokat visszavertünk. Zlevánál tűzérési harcok elpusztított egy ellenséges üteget. Az ellenség ott igen heves tüzelést indított ellenünk, amelynek fedezete alatt az országút mindkét oldalán az éj beálltaig támadott.

A baraznovici országút mentén az ellenség szintén nagykaliberű ágyukat használ ellenünk. Itt körülbelül négyszáz osztrákot és németet fogtunk el, négy gépfegyvert és municiók köcsökét zsákmányoltunk. Rozaninál az összeütközések kevésbé hevesek. Pinsk irányában semmi változás. Az ellenség megkísérli az előnyomulást kelet felé Kolkitól kiindulva a Stri mindkét partján. Rovno körül Derazninál az ellenség erősítéseket kapott, azután folytatta az offenzívát, amelyet feltartóztatunk. Krimieniec irányában a támadások a Felső-Horin mentén egyre tartanak.

A támadások ezáltal is sikertelenségre maradtak az osztrákokra nézve, akiket mindig nagy veszteségeikkel visszavertünk. Négyszáz elfogott osztrák közül negyvenen önként jöttek át lövészárkunkba. Tarnopólnál harcok folynak ránk nézve kedvezően. A várostól északra szeptember 11-én kilenc tisztet és négyezer-kétszáz katonát, köztük németeket elfogtunk, kilenc gépfegyvert és sok más hadianyagot zsákmányoltunk. Az ellenség támadásait óriási veszteségei mellett visszavertük, bár az osztrákok jelentékeny erősítéseket kaptak.

Az ellenség két versznyi fronton füstfelhőket terjesztett. A Tarnopoltól északra folyó harcokban csapataink nagy sikerrel alkalmaznak páncélos automobilonkat, melyek a rajvonál előtt haladva, az ellenséget órák hosszánig lövöldözték. Tarnopoltól délre csapataink szeptember 12-től kezdve offenzívába mentek át. A Szerethnél az oroszok folytatták a visszavonulásukat a Dnyeszter felé. Az üldözést eredményesen folytatjuk. Sok foglyot ejtettünk. A Fekete-tengeren levő Tsadu-fok közelében csapataink lövéseket váltottak egy ellenséges tengeralattjáróval, mely sietve eltávozott. Általában folytatjuk tervünk végrehajtását, mely hadseregeink helyzetét napról-napra kedvezőbbé teszi.

Naptárhirdetők

szives figyelmébe.

Az ARADI KÖZLÖNY kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — idejekorán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Amerikai magyar kereskedő

Volt aradi pékmes-ter emlékei. **aradi hősök özvegyeinek** Adomány Clevelandból az Aradi Közlönyhöz.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

Messze tengerentúlról, ahol az angol hadihajókkal elborított óceán tulsó partjáról, haragos hévvel magyar hazafiak vágyódnak haza, hogy segítségére legyenek a küzdelmet vívó édes hazának, ritkán kerül haza irás. A lesben álló angol tengerészek még a leveleket is elkobozzák, tengerbe süllyesztik, hogy megizenni se izenhessenek a tehetetlen haragban izzó százezrek. Semleges dán, svéd és holland hajókon tud csak eljutni egy-egy szerencsésebb híradása, levele az amerikai magyaroknak. De minden hazakerülő levél arról számol be, hogy lelkes hazafiai érzés, büszke önérték és kész önfeláldozás ég minden kivándorolt magyar ember lelkében.

Az a levél, amelyet ma az Aradi Közlöny szerkesztőségének hozott a posta két amerikai bélyeggel, egyike a rabló angol kezekt elkerült izeneteknek és meghatón szép híradást hoz régen elkerült aradi emberről, küld gyönyörű emléket. Augusztus 14-én indult útjára a levél, amely baj nélkül jutott el egy hónapos utazás után Budapestre, ahol „Hadi jog alapján fölboztatott” és felülvizsgálva megérkezett Aradra. — A levél a következő:

AZ ARADI KÖZLÖNY
tekintetes Szerkesztőségének
Arad.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Bruszt Ignác volt aradi pék-mester folyó évi május hó 25-én Cleveland városában elhalálozván, mint a boldogultnak veje azzal kívánok adózni emlékének, hogy nevében egyidejűleg 30 koronát küldök a tekintetes Szerkesztőség címére oly

kéréssel, méltóztatnék azt az oly borzalmas, de a magyarra oly dicsőséges világháboruban elesett aradi hősök árvái és özvegyei javára illetékes helyre eljuttatni.

Szegény apósom megőrizte magyar hazaszeretét ebben az idegen világrészben is s különös odaadással csüngött Arad városához fűződött emlékeihez, a kegyelet útján ez a tudat vezetett engem a tekintetes Szerkesztőséghez.

Kegyes közbenjárásukat hála-lástan köszönve, vagyok kiváló tisztelettel:

SOLTESZ SAMU
divatáru kereskedő, 6820
Buckeye Road, S. E. Cle-
veland, O U. S.

Mellékeltlen csatolom bankrom által igazolt feladó vevényt, hogy a fenti összeg levelllemmel egyidejűleg utban van.

A levél mellett ott van amerikai pontossággal a clevelandi magyar kereskedő bankjának Alex E. Keménynek a nyugtája, amely arról értesít, hogy Soltész Samu Cleveland-City lakostól öt dollárt vett át, ami 30 koronával egyenlő értékű, az Aradi Közlöny szerkesztőségének elküldés céljából.

A messze földről jött adomány pénzbeli értéke is utban van tehát Aradra, ahol a hadi jótékony célra bőven és elismerést érdemlőn történő adakozások sorában külön hely és külön megemlékezés illeti meg az egykori aradi pékmestert Bruszt Ignácot, aki új hazája földjében alussza örök álmát.

ötszáz frankba kerül. Ezenkívül huszon-négy centiméteres gyorstűzfelőket, husz kilométerre bedolgozva is készítenek.

Beszüntették Anglia és Franciaország közt a hajózást.

London. A német tengeralttjárók okozta veszély miatt a további intézkedésig Angliából Marseillesbe és Bordeauxba és vissza az egész kereskedelmi hajózást beszüntették.

Elcsapott orosz tábornokok.

Róma. Hivatalosan jelentik: Tizen-nyolc vezérőrnagyot és hét altábornagyot nyugdíjaztak. Hét ezredet a király vezérőrnagygyá nevezett ki.

Amerika és Németország barátságos megállapodásai.

Washington. Hir szerint Lansing államtitkár és Bernsdorff német nagykövét között a tárgyalások barátságos megállapodásra vezettek.

Hősi halál. Az aradi 33. gyalogezred tisztikara gyászjelentést adott ki Morgenstern Lajos fiatal zászlós hősi haláláról. Meg kell említenünk még a szomorú véget érő hős zászlósról, hogy ő volt a háboruban az első, aki tizenkilenc éves korában elsőnek jelentkezett önként sorozásra.

Igazolvány-kényszer a személyforgalomban.

(A belügyminiszter rendelete a külső és belső hadműveleti területek átlépéséről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

A hivatalos lap mai száma a belügyminiszter rendeletét közli, amely a hadműveleti területek személyforgalmában (gyalog, kocsin, vasuton) a háború tartamára az igazolási kötelezettséget lépteti életbe. Erre nézve külön rendelkezések állanak fel a belső és külső hadműveleti területek személyforgalmát illetően.

A külső hadműveleti terület határvonala-nak átlépése csak az elsőfoku rendőrhatalóság által kiállított igazoló jeggyel lehetséges. Ezt pótolják: a köztisztviselők és országgyűlési képviselők arcképes igazolványai, a főrendiházi tagok igazolványai és a szabályszerű utlevelek. Az igazoló jegyek a hadimenetrend szerint közlekedő postavonatok használatára is jogosítanak. Az igazoló jegy birtokosának érdekében kívánatosnak mondja a rendelet, hogy az arcképpel láttassék el; Ausztria területén csak az olyan igazoló jegy jogosít utazásra, amely arcképpel van ellátva. Az igazolványon az utazás célja feltüntetendő s az legföljebb három hónapra szólhat.

A belső hadműveleti területen való utazáshoz az igazoló jegyen vagy arcképes igazolványon az illetékes katonai parancsnokságok engedélyre szükséges. Ilyen engedélyt kiállíthat a hadsereg főparancsnoksága, a délnyugati hadsereg parancsnoksága, a 3. hadsereg hadtáparancsnoksága (a déli hadműveleti területre), a serejevoi vezénylő tábornok, a pólai és zágrábi katonai parancsnokságok és az összes működő hadseregparancsnokságok és hadtáparancsnokságok működésük területére.

Azt, hogy mely területek tartoznak a külső és belső hadműveleti területhez, időről-időre a belügyminiszter állapítja meg: Ez idő szerint az Aradmegvéhez közeli eső területek közül a külső hadműveleti területhez tartoznak: Hunyad, Krassó-Szörény-, Temes- és Torontál vármegyék azon járási, a melyek nem esnek a belső hadműveleti területbe és Temesvár város; a belső hadműveleti területbe: Temesvármegyéből a temeskubini, fehértemplomi és verseci járás, Torontálmegyéből a panosovai és antalfalvi járások, Krassószörény megyéből az ujmolodvai, orsovai jámi, bozovicsi és teregovai járások.

Az elsőfoku rendőrhatalóság által kiállítandó igazoló jegyek rendkívül körülményes személy-leírással látandók el, amelyben a hatóságoknak adott utasítás szerint, feltüntetendő, ha az illető fejét lógatja, „O-lábu”, vagy „X-lábu”, látható anyaijegyeit, a szemre nézve, ha „sűrűn pislog”, ha „nem néz arra, akivel beszél”, ha az orra „borvirágos”, „nyerges”, „kosoru”, a szájánál: az aranyfogak számát, a különös ismertető jelek között a „nyulszáját”, a pupot, a sobhelyeket, a beszédmódban ha „racsosoló”, seiyptitő stb.

A rendelet szeptember 20-ától kezdve lép életbe.

Francia betörés készül Sveicba?

(Harminchetes ágyuk készülték Creusotban. — Amerika megegyezése Németországgal.)

Távirati tudósítás.

London—Davos, szept 16.

Joffre Sveicon át akar Elzászba hatolni.

München. Joffre újabb terveiről a közetkezőket jelentik: A franciák nagy előkészületeket tesznek arra, hogy Elzászba behatoljanak, miután a francia és belga lakosság nem hajlandó tovább a szükségletekért harcolni és Elzász visszahódítása a nemzetet még mindig lelkesíti. Még nem biztos, hogy Joffre a tervet Sveic semlegességének megsértésével akarja-e keresztülvinni. Ha igen, akkor az olaszoknak fontos szerep fog jutni.

Uj nehéz ágyuk a francia hadseregben.

Davos. A Gasette Laucane jelenti, hogy Creusotban új, nagy francia ágyukat készítenek, közöttük harminchet centimétereseket, melyek a negyvenkettszökökkel konkurrálnak. Az új ágyu 155 centiméter hosszú és kilenc kilométerre visz. Egy löveg ötszáz kilogram és kétez-

Törvényhatósági akció a Ländler-gyár kitelepítéseért.

(Városatyák a tüztészek ellen. — Nem adhat a hatóság építési engedélyt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 16.

A Ländler-féle faterlepen történt tegnapi tüzeset kapcsán rámutatott az Aradi Közlöny arra, hogy lehetetlenség, hogy a város biztonságát a legforgalmasabb ponton, olyan helyen, mely egyúttal a legfejlesztésesebb is, továbbra is ily nagymértékben tűzveszélyes üzem fenyegetse. Sehol sem találunk arra példát, hogy egy város kelles közepében gőzfűrészt léteztessek, amelynek kigyulladására tűzveszéllyel fenyegetse az egész környékét. Tiszta szerencse, hogy a tegnapi esős időjárás megakadályozta a tűz továbbterjedését, mert különben, különösen, ha csak kis szél is elősegíti a pusztító vész terjedését, leég az egész környék, könnyen kigyulladhat a Széchenyi-malom s a pusztításnak ugyszólván gátat sem lehetett volna vetni.

Már tegnapi számunkban kifejeztük a város közönségének azt a határozott óhaját, hogy a Ländler-féle gőztűrés régi helyén többé ne épülhessen fel. Ezt kívánják nemcsak a környékbeli lakók és háztulajdonosok, hanem az egész aradi közönség s biztos tudomásunk szerint a legközelebbi közgyűlésen már több városatyá szándékozik a tárgyban kérdést intézni a polgármesterhez. Az érdekelt Ländlerék ugyan azt állítják, hogy nekik telepengedélyük van, amely nem vonható meg s állítólag ezen az állásponton van Green Nándor főkapitány is. Mindez azonban nem akadály a kitelepítésnek, mert ha a cégnek telepengedélye van, a rendőrhatalóság viszont közbiztonsági szempontból megtagadhatja az építési engedélyt, mely esetben csak arra kényszerülne a Ländler cég, hogy gőzfűrészt másutt, a város külső területén építse fel. De még ha ettől eltekintünk is, mint legvégső eszköz ott van a kisajátítás. A városnak közbiztonsági, sőt szépészeti szempontból is joga van az ipartelep kisajátítani, oly anyagi áldozattal, amely nemcsak szükséges, de produktív is, mert a gyártelep telke a város tulajdonában még nagyobb értéket képvisel, mint magánosok birtokában.

A kitelepítés ügyében kérdést intéztünk egy szakemberhez, aki a következő felvilágosítást adta:

— Már a múltban nagy hibát követett el a város, amikor megtűrte, hogy Ländlerék a hét év előtt történt tüzeset után újra kitelepítsék ugyanazon helyen gőzfűrészüket. Tény az, hogy telepengedélyt — ha megvan — megvonni nem lehet, de annak idején biztos tudomásom szerint az engedély sokkal kisebb területre szólt, arra, amelyen régebben Walder Gyula folytatta üzemét. Azt hiszem azonban, hogy így is megoldható a kérdés még pedig olyképp, hogy a város nem ad újraépítési engedélyt, amely esetben Ländlerék üzemüket ott úgy sem folytathatják tovább. Mint utolsó eszköz maradna a kisajátítás s ez most előnyösebb feltételek mellett történhetnék, mint bármikor. A városnak ugyanis nem kellene jelenleg megfizetnie a gőzfűrészt s így a telep kisajátítása, még ha a két házat is beleszámítjuk, aligha kerülhet többbe, mint négyszögletként átlag száz koronába. Érzékeny pontja a fűrészgárosoknak az is, hogy a bekerített gyártelepen kívül eső rész, az a nagy terület, amely a Maros töltés mindkét oldalán fekszik, ahol a szálfaakat tartják, nem az övék,

hanem a városé. A város hét év előtt husz évre adta nekik bérbe azt a területet, amely nélkül intenzív munkát nem végezhetnék, mert nyersanyagukat nem tudták hová tenni. Tudomásom szerint erre a területre Ländleréknek nincs is telepengedélyük. Ha volna rá mód, hogy a város ezt a körletet megszüntesse, ezzel is kényszeríteni lehetne Ländleréket arra, hogy a fűrészt máshová helyezze.

Stengl Andor iparfőfelügyelő a kérdésről munkatársunknak a következőket mondta:

— Az ipartörvény 25. paragrafusa értelmében az egyszer kiadott telepengedély ugyszólván örökös. Csak akkor szűnik meg, ha arról vagy önként lemondanak, vagy pedig az üzem két évig szünetel. Ha tehát Ländlerék gőzfűrészüket újra fel akarják építeni, nincs szükségük új telepengedélyre, csupán rendőrhatalósági építési engedélyre. Az igaz, hogy ezt meg lehet tagadni, de véleményem szerint a belügyminiszter ebben az esetben is — tekintettel arra, hogy a telepengedély meg van — megadná az építési engedélyt. Szépészeti, vagy közbiztonsági szempontból a város kimondhatja, hogy a telepet kisajátítja, de ehhez is hozzájárulása van a belügyminiszternek.

A törvényhatóságnak egy jogász tagja a következőket jelentette ki munkatársunk előtt:

— Feltétlenül helyeslem, magam is követelem, hogy a telepet helyezze ki s ebben az irányban a legközelebbi közgyűlésen fel is fogok szólalni. Tény az, hogy a telepengedélyt mi meg nem vonhatjuk, de viszont az építkezési engedély dolgába beleszóllhat a város s szerintem nem is fogja megadni az építési engedélyt. Nem áll az, hogy ha a város ilyen határozatot hozna, azt a belügyminiszter megsemmisítené. Ezt így állítani nem lehet, ennek jogi alapja nincs. A belügyminiszter nem köteles az építési engedélyt megadni, csupán felügyeleti jogánál fogva bírálja felül a város önkormányzatának határozatát, a melyet ugyan megsemmisíthet, de az sincs kizárva — sőt ebben az indokolt esetben nagyon is valószínű — hogy jóváhagyja. En a magam részéről teljesen kizártnak tartom, hogy a Boros Béni-téren a jövőben is gőzfűrészt fenyegetse a közbiztonságot.

Ma délelőtt tartották meg a faterlepen a tűzvizsgálatot, amely eddig nem tudta megállapítani a tegnapi tűz okát. A bizottság tagjai Scepkovszky Teofil rendőrhadnagy, Herling Gyula tb. főmérnök és Sztankovics Mihos tűzoltóparancsnok voltak. A tűzvizsgálaton szándékos gnyjtogatást nem lehetett megállapítani, azt pedig, hogy vétkez mulasztás történt-e, szintén nem lehet tudni. A legvalószínűbb azonban az, hogy a fűrészgép csapágyának volt valami baja. A kihallgatott munkások, akik a fűrészgép körül foglalkozkodtak, ugyanis látták, hogy a főcsapágyból szikrák ugranak ki. Könnyen meglehet tehát, hogy a szikrák gyújtották fel a pincehelyiségben felhalmozott fűrészpont. A bizottság különben még egy tűzvizsgálatot fog tartani, melyre meghívja Stengl Andor iparfőfelügyelőt is. Hogy a kár mekkora, azt még mindig nem tudják.

Rendkívül közgyűlés a hushiány miatt.

(Hentesek a polgármesternél. — A sertéshus és zsír árának emelése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

Holnap próba vágás lesz, holnap délután öt órakor az ármegállapító bizottság ülést tart és ismét felemelik a sertéshus és sertésszirt árát. A hentesek ma deputációban jártak Varjassy Lajos polgármesternél és kijelentették előtte, hogy az esetre, ha a tanács nem emeli a hus és zsír árakat, akkor ők bezárják az üzleteiket. Nem akarják az egész vagyontukat az üzletre ráfizetni. Azzal a megjegyzéssel, hogy a háboru előtt és a háboru alatt is mindig csak azt hallottuk az hentesektől és mészárosoktól, hogy ők ráfizetnek, napirendre lehetne térni a százezerszer megismétlődött eset fölött, mert a sertés ára élő súlyban csakugyan oly drága, hogy ma már öt koronáért nem mérhető ki. Sőt, ami még nagyobb baj, élő jószág alig kapható.

Azonban nem hallgatható el a közéletmizériák ijesztő és fenyegető szaporodásával szemben két tény. Az egyiket a polgármester a nála járt küldöttségnek keményen a szemébe mondta.

Mikor a város a mezőhegyesi uradalomtól sertéseket vásárolt, az aradi hentesek voltak azok, akik, mert husz fillérrel olcsóbb állathoz jutottak a piacra, a várost eszerben hagyták, bajokat okoztak, nem vitték át a mezőhegyesi sertéseket és kiamálták a hatóságot Mezőhegyesen.

A másik le nem tagadható faktum az, hogy a hentesek érdekében akadályozta meg a közéletmizériák bizottság a zsírvasárlást és azt a zsírt, amit a város ezelőtt hat héttel 4 korona 20 fillérért kaphatott volna meg oly mennyiségben, hogy tavaszig fedezve lett volna a szükséglet most majd jó, ha hat koronáért vásárolhatja meg.

Ez a rekrimináció azért szükséges, hogy mindenki lássa, mennyire háttérbe szorul nálunk a fogyasztó közönség érdeke minden érdekek szemben. Ennek a megismerésnek kell azonban felrésznie a közönségből a közönséget és követelménye kell, hogy vele is törődjenek. A törvényhatósági bizottság tagjait illeti a legsúlyosabb vád azért, hogyha most a város sertéshus és sertésszirt nélkül marad. Ezt a súlyos kérdést ugyanis csak úgy lehet megoldani, ha a forrásánál keresik fel a bajt.

A termelőnél és a tenyésztőnél. Ezt a hatalmas erőt pedig csak a kormányznak áll módjában, ha ugyan módjában áll, több szerénykére kényszeríteni. A közgyűlés nem foglalkozik eléggé intenzíven a közéletmizériák kérdéseivel. Az egész háboru folyamán egyetlen egyszer sem emelte fel titfakozó szavát a hallatlanul magas terményárak ellen. Csodálatos, de Arad város közgyűlésén többszörösen elakarták homályosítani azt a tényt, hogy a drágaság főoka a termelők kapzsisága. Védelmére keltek a szent egyetértés nevében mindenkinek, csak a városi polgárságnak nem. Már pedig egy igen mélyreható baj ellen küzdeni csak úgy lehet, ha annak forrását őszintén és félelem nélkül feltárjuk.

Arad város törvényhatósága csak október hónap végén tart közgyűlést. Az épen hat hét, igen hosszú idő ahhoz, hogy a fenyegető hus hiányról hallgasson. A polgármesternek kötelessége rendkívüli közgyűlést összehívnia, hogy ott a közéletmizériák összes mizériáit a közönség megismerje és hogy a törvényhatóság radikális intézkedést kérhessen a kormánytól, továbbá, hogy sürgős akcióra szólítsa fel a társörvényhatóságokat is. Lehetetlen, hogy Magyarországon egyetlen egy város akadjon, aki Aradot ebben az országpolitikai akciójában ne támogathatná.

Enyhült a balkáni feszültség.

(Vasúti forgalom rendezése. — Bukaresti sajtónyilatkozatok. — Bulgária ügye rendben van.)

Távírási tudósítás.

Bukarest—Szófia, szept. 16.

A mai lapok a következő félhivatalos kommunikát közlik: „Két nap óta rosszakaratu híreket terjesztenek szélteben, hosszában. Mindössze csapatmozdulatokról van szó, amelyeket a mostani egy hónap óta tartó összpontosítási időszak tett szükségessé. Tehát senkinek sincs semmiféle oka aggodalomra“.

Ez a félhivatalos jelentés — írja a Bukarester Tagblatt szeptember tizenegyedik száma — azon, az utóbbi napokban forgalomba hozott hírekre vonatkozik, amelyek szerint a határookra számos csapatot küldtek.

Megnyilt a romániai személyforgalom.

Brassó. A romániai személyforgalom ma ismét megkezdődött. Távírási intézkedésre a predeáli határt a személyközlekedésre ismét megnyitották. A Brassóban rekedt románialak és más balkáni állambeliek tömegesen távoznak hazájukba.

Bukarest, szeptember 16. A romániai lapok jelentése szerint e hét folyamán a Paláncán át érkező romániai termény részére a magyar államvasutak megfelelő számú kocsit fog rendelkezésre bocsátani.

A mecklenburgi nagyherceg a román királynál.

Bukarest. Az „Epoca“ jelentése szerint a jelenleg Athénben tartózkodó mecklenburgi nagyherceg a napokban Bukarestbe érkezik, ahol Ferdinánd király kihallgatáson fogja fogadni.

Román lapok a balkáni eseményekről.

Bukarest. Az egész román sajtó aggodalommal tekint a közel hetek eseményei elé és ez alkalommal, mint igen érdekes szimpotomát állapíthatjuk meg, hogy még a legagresszívabb russzofil organumok sem gondolnak arra, hogy Románia tényleg akcióba léphetne a minden határon győzelmet győzelemre arató központi hatalmak ellen.

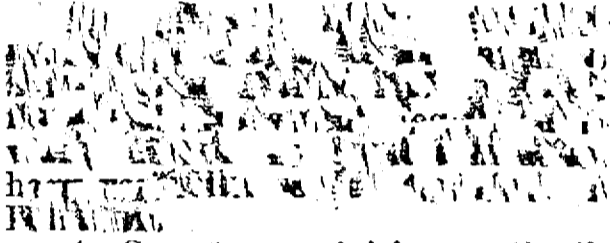
A „Ziua“ legutóbbi száma például a román nép óbrédése jelének tudja be, hogy a kimondottan németbarát újság előfizetőinek és olvasóinak a száma a russzofil minden terrorizmusa ellenére is napról-napra rohamosan emelkedik. „Az a politika, amely a mi hitvallásunk — írja — a jelen pillanatban a román nép tulnyomó többségének a hitvallása is.

Azt gondolja Milla ur. — folytatja a „Ziua“ — hogy ebben a pillanatban, amikor Románia halálos ellensége, Oroszország összezsuzva a földön fekszik, amikor a szövetségesek tehetetlenségüket a Dardanelláknál bebizonyították, amikor Olaszország beavatkozása teljes fiaskóval járt, mialatt Bulgária nyíltan csatlakozik a központi hatalmakhoz, amikor az angolok és franciák mozdulatlanságra vannak kárhoztatva, s végül, amikor még Take Jonescu és Nicu Filipescu

sem gondolnak Románia akcióbalépésére, mi megijedünk az ő fenyegetéseitől.

Az „Adeverul“ a következő fantazmagoriával rémítgeti olvasóit:

— Szófia diplomáciai helyről nyert értesüléseink szerint Ausztria-Magyarország és Németország, hogy a romániai egyenlenséget megszüntessék, ezután nem fognak megelégedni a Törökországnak szánt munió átengedésével. A központi hatalmak követelni fogják az osztrák-magyar-német csapatok átvonulásának megengedését Besszarábiába, valamint szabad utat a Fekete-tengerhez, ahol Németország a román kikötőket igénybe venné és így még a Dardanellák eleste sem befolyásolhatná Törökország háborújának a sorsát.

A „Seara“ a romániai nemzeti méltóság gárdájának anarkisztikus törekvéseivel foglalkozva, így ír:

Az oroszok, akik leveretésükkel számolva attól tartanak, hogy Románia elhatározza magát és osztrákait átküldi a Pruthon, agent provokátorokat béreltek, akiknek az a feladatuk, hogy Bukarestben és a vidéken anarchiát teremtsenek.

Bolgár-román tárgyalások.

Szófia. Derussy romániai követ hosszabb tanácskozást folytatott Radoslavow bolgár miniszterelnökkel.

Amint az „Utro“ című lap értesül, ezen a tanácskozáson Derussy javaslatot tett azon tárgyalások megkezdésére, amelyeket néhány héttel ezelőtt a bolgár kormány javaslatba hozott s amelyeknek megkezdését Guranescu romániai ügyvivő azzal az indokolással utasította vissza, hogy kormányától nem kapott utasításokat.

Ugyancsak az „Utro“ szerint a tárgyalások alapját a várnégyszög egy részének átengedése képezné.

A „Balkanska Posta“ a következőket írja:

Diplomáciai forrásból értesülünk, hogy e hét kezdetén Románia arra vonatkozólag puhatolódzott Szófiában, miszerint Bulgáriával közvetlen megegyezésre juthatna-e?

A megegyezés — írja — valóban meg is történhetnék, ha Románia hajlandónak nyilatkoznék a várnégyszögről Bulgária javára lemondani.

A bulgáriai és bukaresti sajtó egyértelmű megállapítása szerint azonban ezek a tárgyalások még az esetben is eredménytelenek maradnának, ha Románia mindent odaadna Bulgáriának, amit ez korábban követelt. A megegyezésre ma már csak egy mód van: Románia jóindulatu sem-

legességének deklarálása a központi hatalmak mellett.

Bulgária ügye rendben van.

Szófia. A Kambana írja: Nikolajevics nagyherceget elmozdították az orosz hadsereg főparancsnoki méltóságáról. Ezzel Oroszország vállal nagy tehertől szabadult meg. Most maga Miklós cár vette át az orosz hadak vezetését. Ennek a változásnak történelmi jelentősége van, mert ezzel a háború a vég felé közeledik... A mi dolgunk (Bulgáriáé) jó uton halad. Miniszterelnökünk biztosított bennünket arról, hogy Bulgária és Törökország között a megegyezés készen van. Ezen megegyezés által Bulgária biztosítva van attól, hogy az idegen érdekekért egy kalandos és véres háborúba dobja magát. A balkán bulgár lakosságú területeinek Bulgáriához kell tartozniuk. A négyesszövetség machinációi most már világosak előttünk. Nekünk jogunk van azon területekre, amelyekre igényt tartunk és azokat a négyesszövetség akarata és beiegyezése ellenére el fogjuk venni magunknak...

Olaszország reményei.

Lugano. A Corriere della Sera azt írja, hogy az olasz politikai körök nem hiszik, hogy Bulgária lekötötte magát Törökországnak anélkül, hogy a négyesszövetség újabb ajánlatait meghallgatta volna. Bulgáriában bizonyosan sokan vannak, akik hisznek abban, hogy lehetséges egy német-osztrák-magyar bevonulás Törökországba, azonban Rómában megvannak róla győződve, hogy a szerb határon álló csapatok ellenállásán megtörik minden ilyen kísérlet. Ilyen körülmények között a négyesszövetség meglegedne most már Bulgária további semlegességével is.

A török-bolgár egyezmény.

Berlin. A Corriere della Sera jelenté Bukarestből, hogy a törökök kiűrtették a karagacsi kaszárnyákat és erődöket, a Marica jobbpartján és a drinápolyi váli Stambulba utazott, hogy az átadás formailtasait előkészítse.

Románia elkésett.

Berlin. Heakki pasa a berlini török nagykövet nyilatkozott egy hírlapírónak s azt mondta, hogy a végleges győzelem a központi hatalmaké lesz. Törökország a szükséges munióit maga képes előállítani, Bulgáriával a viszony a legjobb, Románia az ellenünk való beavatkozással elkésett és Oroszország meg van verve. Balgaság volna feltenni a román beavatkozást. Románia csak akkor kezdeményezhetett volna a szövetségesek ellen valamit, amikor az oroszok a Kárpátokban voltak.

A gyermekek züllése a háboru miatt.

(Egy aradi lelkész megfigyelései. —
Országos akció.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16

Nem először irunk már arról, hogy a háboru teljesen megrontotta a gyermekvilágot. Nem a baleseteket okozó háborus játékokra gondolunk, hanem a lelkielcsúválásból származó bűnökre. Frint Lajos ág. ev. aradi lelkészről értesülünk, hogy ama férfiak, akiknek hivatása a jövő nemzedékének gondozása, országos akciót indítanak a gyermekek elzüllesztésének megóvása érdekében. Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélt Frint Lajossal, aki a következő érdekes adatokat mondta nekünk:

— A bányai ág. ev. egyházkerület helymisszió bizottsága még a tavasszal tartott ülésén szóvá tette a gyermekeknek a háboru következtében való züllését. Akkor elhatároztuk, hogy a legközelebbi ülésre konkrét indítványokat viszünk eme baj orvoslása érdekében. Ez a legközelebbi ülés e hó utolsó napján lesz. A helymisszió bizottság elnökei: Raffay Sándor budapesti ág. ev. lelkész és Földváry Elemér földbírtokos. Világi tagok: Solymossy Lajos báró (Apatelek), Smik Gyula (Óbuda), Tvarasser Károly (Budapest), Haviár Gyula dr. (Szarvas), Faillisch Artur báró (Budapest), Genersich Antal dr. (Hémezváraszény), Ivánka Pál (Vác), Vanovich János (Túrócszentmárton), Rossnauer Lajos (Besztercebánya). Lelkészek: Ott Fülöp (Bácsbodrog-megye), Wallrahenstein Jakab (Túrócsmegye), Sipos András (Békésmegye), Sommer Gyula (Vác), Tormay József (Szeged), Walter Antal (Bécs), Kovács István (Rakoskeresztúr), Skrovina Ottó (Túrócszentmárton), Vitális Gyula (Besztercebánya) és én. Remélhetőleg ezeknek a férfiaknak számos idejük lesz a súlyos jelenségek orvoslására. En a magam részéről részletesen kidolgozott indítványt nyújtok a bizottság és majd a kerületi közgyűlés elé. Valószínű, hogy a többi egyházból is érkeznek be ilyen indítványok. Szerintem a baj legfőbb oka az, hogy a háboru következtében a gyermekek szülői felügyelet nélkül maradnak. Az apa a katonaságnál van, az anya pedig nem bír a gyermekekkel. Láttam a nyáron, hogy még este tíz órakor is az utcán hancuroztak, a magánépületek és a templomok ablakait kéjjel pusztították el. Az anya, ugy lát-szik, nem törődik ezzel. Ha pedig én, vagy más figyelmezteti a gyerek rosszására, akkor azt mondja: *mi köze hozzá!* A tanítók most a tanév elején megállapították, hogy soha olyan engedetlen, rossz, neveletlen, sőt gonosz nem volt az eléjük került gyerek, mint most. A tanítók előtt nyíltan püfölik egymást. Némelyek számos tanító panaszkodott emiatt. Az ilyen durvaságok aztán könnyen megszülik a bűnöket és ha most nem lépünk közbe, akkor a bűn utjáról nehéz lesz őket visszahozni.

— En javasolni fogom, hogy az országos akció keretében akár társadalmi, akár hatósági úton a szülőket kényszeríteni kell a gyermekek tegyelmezésére. Általánossá kellene tenni az országban, hogy minden lelkésznek, tanítónak joga legyen a szülőt közvetlenül is figyelmeztetni erre a kötelességére, mert akkor nem felelhetnék azt, mint most, hogy: *mi köze hozzá!* A röpiratok útján való felvilágosítást is hatásos eszköznek tartanám. Németországban már van ilyesféle mozgalom, amely nem csupán a gyermekkérdéssel, hanem az általános népneveléssel is foglalkozik. Az ilyen irányú könyvecskék között van *Zurhellen Ottónak*, a háboruban elesett frankfurti híres lelkésznek *Kriegspredigten* című kötete is, mely való-ságos bibliája a népnevelésnek. A magyarországi egyházi és emberbaráti egyesületeknek szintén kellene ilyen könyveket terjesztetni a nép között. *De elsősorban a városi nép kö-zött, mert ott nagy szükség van ezekre. Ta-*

pasztalából mondhatom ugyanis, hogy a falusi gyermekek távolról sem olyan rosszak és bűnösök, mint a városi es. meték.

H I R E K.

Külön vonattal át a román határon.
(Magyar banktisztviselő bukaresti banktőnök kíséretében.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16

Helfi Béla, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselője rendkívül érdekes és Romániához való viszonyunkat jellemző levelet írt haza Romániában tett útjáról.

Budapest, 1915. szeptember 13. Kedden este — írja — azt a megbízatást kaptam igazgatóságom részéről, hogy az általunk alapított bukaresti Banque Marmoresch, Blank & Co. S. A. elnök-vazérigazgatóját, lovag Blankot kísérjem Bukarestba. Tudniillik akkor nagyon ki volt élesedve a balkáni helyzet és megtörténhetett volna, hogy ezt az urat itt Magyarországon, vagy a határon fel fogják tartóztatni. Már pedig intézetünknek óriási érdeke volt, hogy az esetleg kitörő krízis beállta előtt Bukarestben legyen és ott a banknak többmillió érdekeit kellőképen megvédje.

Tehát kedden este a kellő iratokkal (Tiszától levél, a külügyminiszter passepartoutja) el-látva, két bérlet kupában elindultunk Buda-pestről és megérkeztünk szerdán délután Bras-sóba, hol megtudtuk, hogy a határ magyar részről teljesen el van zárva olyképen, hogy a vonat nem megy Predealig és a vámvizsgálat is Brassóba van áttéve. A pályaudvaron már várt bennünket Blank felesége, aki már két nap óta Brassóban ült, mert nem engedték át a határon.

Most azután működésbe léptünk mi és óriási erőlködés után sikerült a határrendőrség-nél kijárni, hogy Blankot és feleségét egy kü-lön indított vonaton Predealig vigyük. Ne-kem azonban az odautazást nem engedték meg. Erre tulajdonképen nem is volt szükség, mert ott már úgy se használhattam volna neki.

Igy tehát kiszállottam Brassóba, ott ma-radtam egy napig és szombat reggel első osz-tályon, halókosiban megérkeztem Budapestre, miután küldetésemnek teljes mértékben meg-feleltem.

Időközben a feszültség a monarchia és Ro-mánia között engedett és most, ugy látszik tel-jesen elsimult a konfliktus. Altitólag tegnap volt a kritikus nap. Más ujságot nem írhatok, azóta csend van.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Ujra sorozzák az alkalmatlanokat.

Bécs. Az ezidőszerint a közös had-seregben, a haditengerészetben, a honvédségnél, vagy a csendőrségnél még nem szolgáló, vagy népfelkelői kötelezettségük alapján még nem fegyveres népfelkelői szolgálatot teljesítő 1873–77 terjedő években, vala-mint 1891, 1895, 1896 években szüle-tett népfelkelésre kötelezettek, nép-felkelési szolgálatra behivatnak, a mennyiben az ez évfolyamok számára ujabban elrendelt szemlénél erre al-kalmasoknak fognak találtatni. A szem-lére kötelezettek valamennyien tartoz-nak legkésőbb szeptember 24-ikéig a hirdetmény kibocsátása idején való tartózkodási helyüket bejelenteni. A szemlét október 11-ikétől november 6-ikáig fogják megtartani. Az alkal-masoknak találtak szolgálattételre be-hívása későbbi időpontban, előrelátha-tólag 1915 november 15-ikén meg-történik.

Bécs. Tisza István gróf ma Bécsbe utazott és tárgyalta Stuerghkkel és a közös miniszterekkel. Az esti gyors-sal visszautazott Budapestre.

London. A Morningpost katonai szakértője a következőket írja:

— Az ellenség offenzívája az orosz fronton néhány nap óta ismét erőteljesebb. Világos, hogy a rövid szünet oka nem a németek kimerült-sége volt, hanem inkább a rossz idő-járás. Az orosz hadsereg helyzete megjavult és a németek is felhasznál-ták a szünetet, hogy haderőiket újból csoportosítsák. E mellett új terveket dolgoztak ki és új hadmozdulatokat kezdtek meg.

Kopenhága. Cári ukázzal a dumát novemberig elnapolták. A moszkvai lapok Kiew kiűtéséről ír-nak. A vasúti hivatalnokok elhagyták a várost, az iskolák zárva van-nak. Dünaburg kiűtése befejeződött. Minskben aminekülők száma három-százezerre emelkedett.

Philadelphia. Itt élt az az egyetlen ember a világon, akinek a szive jobb-vidalon volt. Ez ma öngyilkosságot kö-vetett el, mert unta az orvosok zakia-tását és félt, hogy az orvosok megmér-gezik, hogy holttestét megkaparítsák.

Bukarest. Hír szerint az entente, ha Bulgária nem fogadja el az utolsó jegyzéket, bevonul Macedóniába és megszakítja Bulgáriával az össze-köttetést.

Róma. A Popolo d'Italia a cenzura engedélyével megállapítja, hogy az olasz-török háboru még pusztán diplomáciai aktus. Hibásak azok, akik Olaszország-ban német érdekeket tudnak érvényre juttatni.

Innsbruck. A déltiroli lapok jelen-tik: A déltiroli front magasiatain hó-esés van, amely az olaszok támadást kedvét megbénítja. Az olaszok való-szinűleg már most téli szállásokat fog-lalnak el.

Páris. A Havas ügynökség je-lenti; A tengerészeti minisztérium hirdetményt bocsájtott ki, melyben megnyugtatta a lakosságot, hogy az Atlanti ocean partján a Loire és Gi-ronde torkolatainak magasságában megtettek minden intézkedést a ten-geralattjárók esetleges támadásainak meggátlására. A tengeri haderőket már megerősítették és szükség ese-tén újabb egységeket is fognak kiren-delni.

London. A hadban álló harminc képviselő és huszonkét lord a következő manifesztumot teszik közzé: Alulírottak, kik a haza és a király szolgálatában állunk, tengeren és száraz-földön az időt elérkezettnek látjuk, hogy minden használható férfi köteleztessek rendelkezésre állani, ha a haza hívja, akár frontszol-gálatra, akár nemzeti védelemre idehaza.

Róma. Az Informazione szerint a Vatikán elutasította a belga pápai nuncius kezdemé-nyezését, hogy a pápa fogadja a belga királyt. A lap szerint az elutasításnak az az oka, hogy a belga király fogadásával a pápa megsértené szigorú semlegességét.

A Südslavische Korrespondenz je-lenti Szófiából: A szerbek két gyalog és tüzérezredet koncentráltak a bol-gár határ felé. A határon valamennyi őrséget jelentékenyen megerősít-tették.

Berlin. Híre jár, hogy a híres Reinhardt színész, Molssi, aki mint repülőtiszt működött nyugaton és néhány héttel ezelőtt az elsőosztályú vaskeresztet kapta, francia fogságba került.

Budapest. A Pester Lloyd jelenti Csernovicból: Az orosz hadihajók Krajova román gőzöst, amely Konstanzából petroléumot és diót akart Bulgáriába szállítani, elfogtak és Szabasztopolba vittek.

Berlin. A német nagykövot Dumba nevében az amerikai kormánytól tiltakozott az amerikai sajtó hangja ellen. Lansing államtitkár megbotrányozásának adott kifejezést. Az ügyöt átadta az igazságügyi minisztériumnak.

Berlin. Az entente ma átnyújtott új jegyzékéről az hírlik, hogy az entente újabb területi koncessziókat ígér, ha Bulgária röktön offenzívába lép Törökország ellen. Az itteni körök kizártnak tartják a bolgár akciót a törökök ellen.

— **Urbán Iván báró főispán** szabadsága. Szombaton, szeptember 18-án Urbán Iván báró főispán átadja hivatalát és néhány hétig tartó szabadságra megy. Urbán Iván báró a háboru kitörése óta állandóan nagy munkát végzett. A rendkívüli állapotok bekövetkezése annyira megszorította a főispáni munkakört, hogy Urbán Iván báró csak megfeszített erővel láthatta el teendőit. Hosszu hónapokon át lankadatlan energiával dolgozott a főispán, még a szokásos nyári szabadságidőt sem vette igénybe, hanem mindössze egy-két hétre Menyházára ment pihenni. Miután azonban a fontosabb teendőket menyházai tartózkodása alatt is személyesen intézte, pihenése nem volt voltaképeni pihenő és amikor visszatért hivatalába, csakhamar érezni kezdte, hogy nagyobb nyugalomra volna szüksége. Orvosi tanácsra most csakugyan el is határozta Urbán Iván báró, hogy hosszabb szabadságot vesz, amelyet hivatalától és hivatalos teendőitől távol tölt el. A főispán szombaton Budapestre utazik és ott, esetleg Bécsben, vagy Erlauban szanatóriumban tölt néhány hetet, hogy azután teljességgel újult erővel vegye át fontos hivatala lelkiismeretes vezetését. Távollétében Dálooki-Nagy Lajos dr. alispán helyettesíti a főispánt.

— **Híradás orosz fogságból.** Lakatos Mihály máriaradnai vendéglős a háboru kitörésekor hadbavonult és a nagy kárpáti harcok idején egy ütközet után nyoma veszett. Nyolc hónapig nem adott magáról életjelt s hozzátartozói már egészen lemondtak arról, hogy valamilyen viszontláthassák. Tegnap azonban levelet kaptak Tobolszk, szibériai városból. A levelet Lakatos Mihály írta. Értesíti hozzátartozóit, hogy fogságban van és elég jól érzi magát.

— **A bécsi záróra.** Bécsből írják: Egy miniszteri rendelet értelmében szeptember 18-tól kezdve a vendéglőket éjjel 12 órákor, a kávéházakat pedig éjjel egy órákor kell bezárni. Ez alól nem tettek kivételt az éjjeli mulatóhelyeket sem, amelyek eddig a rendőrség szabályozása alapján éjjel két órákor zártak csak.

— **Családi öröm** Károlyi Mihály grófnál. Budapestről jelentik: Károlyi Mihály grófnak ma leánygyermek született.

— **Hadiadó-kivetés.** A város hadiadót kivető bizottsága, két heti munka után ma fejezte be működését. A mai tárgyaláson ismét történt két nevet a hadiadózók listájából: Flamm Lipót fuvarozó és hadseregszállító és Ispravnik Szavér dr. ügyvéd beigazolták, hogy jövedelmük a múlt évben nem haladta meg a huszezer koronát s ezért rájuk nem vetettek ki hadiadót. Fábry Sándor dr. Acsev. vezérigazgató, Domány József és Domány János borkereskedők, Loinger Lipót háztulajdonos, Dresmandt Gyula borkereskedő és hadseregszállító és a Hermann Gyula hagyatéki hadiadóját abban az összegben állapították meg, melyben azt a pénzügyigazgatóság javasolta. A Minorita rendház bár beigazolta, hogy múlt évi jövedelme kevesebb volt, mint azt a pénzügyigazgatóság feltüntette, még is tekintettel a nemes célra a kivetésben megengedte. Méréskelte a bizottság Guisjahr Mihály földbirtokos, Bohus Zsigmond báró földbirtokos, Breda Viktor gróf földbirtokos, Bohus Lajos báró földbirtokos, Kintzig Géza földbirtokos, Sulkovsky József Mária herceg és Glück Zsigmond mézszáros hadiadóját.

A megyei hadiadót kivető bizottság mai tárgyalásán Seher Ede nagyhalmgyi, Moskovitz Mór halmgyesúcsi, Schiller Mór peleskefalvai, Almay Olivér aleszili, Metál Náthán körsőbékényi, Török Andor dudi, Bogdánffy Béla dr. doroszlófalvai földbirtokosok és a feltölti Gerhard hagyatéki adóját abban az összegben állapították meg, melyet a pénzügyigazgatósági listában javasolt. Mocsáry Pál borosbesi és özvegy Szacsavay Béláné kavnai földbirtokosra nem vetettek ki hadiadót.

— **Ujságíró hősi halála.** A Temesvári Hírlap szerkesztősége a következő gyászjelentést adta ki:

Pár hete csak, hogy gyászt öltöttünk egy derék munkatársunkért és most újra ránk szüjtött a kárlehetlen sors! A Temesvári Hírlap gárdájának kiváló tehetségű, eszes, kedves tagja, a mi hűséges barátunk, lapunk büszkesége, szülei reménye Temevári (Naschitz) György a 61-ik gyalogezred hadapródja az olasz harc-téren hősi halállal áldozta ifju életét a hazának. Zokogva adjuk tudomásul a gyász hírt, mely összefacsarja szívünk és kérünk minden érző embertől egy könyvet az ő emléke részére, ki nagy tudása, tiszta jelleme, rokonszenves egyénisége, szelletes iránya révén nagyra volt hivatva és kit a gaz ellenség meggyilkolt. Emlékezni fogunk reá és gyászolni fogunk egész életünkön át.

— **Aradi fiatalember a hadipilóták sorában.** Waczkó László aradi 18 éves lakatos néhány hónap előtt önként jelentkezett a hadsereg léghajós osztályához és miután alkalmasnak bizonyult előbb Fischmondba, most pedig Wiener-Neustadtba küldték, ahol a repülőgépi osztály pilótáiskolájának növendéke. Waczkó mint most Aradra küldött leveletben írja, két hónap óta tanul repülni és már oly jól érti mesterségét, hogy ezeröttszáz méter magasságban is fönnjárt és másfél óránál hosszabb időt repült egyhuzamban. A katonai pilóta iskolában Waczkó az egyetlen aradi ember. Az ifju pilóta megküldte Aradra fényképét is, amely egy hadirepülőgépen ábrázolja. Az érdekes kép a Bloch H. cég — amelyhez Waczkó a felvételt küldte — kirakatában látható.

— **Izr. istentisztelet.** A templomi előjáróság közhírré teszi, hogy a jom-kipuri istentisztelet (Kol Nidre) péntek este háromnegyed hat órákor, szombat reggel pedig hét órákor kezdődik.

— **Házasság.** Rajder István és Simon Mariska szeptember 9-én tartották esküvőjüket.

— **Adományok a Ferenc-téri kórháznak.** Ujabbán a következő adományok érkeztek a Ferenc-téri kórház részére: Szabó Albertné 20 kor., Löfler Jakab 10 kor., Adler Andor, Fics Arnoldné, Hoffmann Adolfiné, Spitz nővérek természetbeni adományokat küldtek. A jölelkű adakozóknak ezúton mond hálás köszönetet Vászrhelyi Janka, a Vörös Kereszt elnöknője.

— **Halálozás.** Szerinka Etelka, Szerinka Vilmos leánya ma hajnalban életének tavaszán meghalt. Temetése holnap, pénteken délután öt órákor lesz a Zrinyi-utca 4/b. számú házból.

— **Orvosi körökből.** Zimmermann Károly dr. aradvármegyei közpórházának igazgató-sebész főorvosa, lakását Arad, Ferdinánd-utca 7. szám alá helyezte át és ott hétköznapokon délután 2—3 óra között fogad.

— **Estély a Fehér Keresztben.** Alexander mester és neje, a híres illuzionista házaspár vasárnap este fél kilenckor a Fehér Kereszt téli kertjében estélyt rendez, amelyen még soha nem látott telepatikus jelenségeket mutatnak be.

— **Az orth. izr. hitközség előjárósága** tisztelettel értesíti az összes helybeli és vidéki hitsorsosokat, hogy a Háltér 2. sz. alatt létező rituális fürdője (miquo) újonnan renoválva ismét megnyílt. Vidékiek a fürdőt 1 nappal előbb kéretnek megrendelni. 3577

— **Iskolatáskák legnagyobb választékban** a Fischer Nagyáruházában a Szabadság-téren, gyermekkoscsik és gyermekszékek gyári raktára. Legolcsóbb bevásárlási forrás Fischer Aruház. Fénykép kedvezmény. 227

— **Zsidó imakönyvek és szertartási cikkek** Pichler Sándornál Szabadságtér 1. sz. 3385.

— **Apróhirdetések az „Aradi Közlöny”** részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— **Az „Aradi Közlöny” egyes példányai** Budapestben kaphatók Breuer Nővérek dohánytözséjében VI., Teréz-körút 54.

— **35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.**
— **Izr. imakönyvek Kerpelnél.**

Tiltakozás

az autobus-bizottság megszűntetése ellen.

(A műszaki testület első ülése. — A Ländler-telep veszélyessége a vízcsövek miatt is. — Athelyezik a lövasut végállomását.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16

Holnap délelőtt tizenegy órákor tartja első ülését Arad város törvényhatóságának legfiatalabb bizottsága, a **műszaki bizottság**. A legutóbb tartott közgyűlés kreálta ezt a testületet, amelynek az a feladata, hogy a város gépjárműt fejlessze, azok vezetését irányítsa, ellenőrizze és a tanácsnak, közgyűlésnek technikai kérdésekben szakértője, tanácsadója legyen. Amely határozattal a közgyűlés ezt ki-mondotta, azzal megszüntette az autobus-bizottságot. Ez azonban, mint értesülünk — nem felel meg a közfelfogásnak és a közgyűlés eme határozata ellen telebbezés is lesz a belügyminiszterhez. Az autobus üzem — mondják a megszüntetés ellenzői — még meg van, de faktó tehát a bizottságnak is kell funkcionálnia már csak azért is, mert nem engedhető meg, hogy a közgyűlés határozatára hivatkozással vitathassák, hogy a város a közut közlekedés kérdésében már állást foglalt és pedig az autobusok ellen, mert ima még a felügyelő-bizottságot is megszüntette. A tényeknek ez éppen nem felel meg, mert a tanács javaslata nem is az volt, hogy a felügyelő-bizottságot töröljék el, hanem **emellett** kívánta egy műszaki bizottság létesítését, amelynek segítségét különösen a vízmű fejlesztésénél óhajtja igénybe venni.

A műszaki bizottság tehát holnap megkezd működését, noha a közgyűlés határozata nem jogerős és pedig igen vegyes programmal, mert lövasut, vízmű és jéggyár szerepel a napirenden.

A legfontosabb kérdés feltétlenül a vízmű kibővítése, illetve egy új kut furatása. Az igaz

hogy a nyár, a nagy vízfogyasztás ideje elmulott és a hidegebb idő beálltával, különösen pedig az esőzésekkel csökkent a vízszükséglet. Azonban nagyon helyes, ha már most megkezdődik a vízmű fejlesztése, legalább remény van arra, hogy a csőhálózat kiterjesztésére is rákerül a sor. A műszaki bizottság hálásabb feladatra nem is vállalkozhatnék, mintha a csőhálózat kiterjesztését kiragadná a bürokratizmus fojtogató karmai közül és technikusokhoz illő eréllyel és gyorsasággal oldaná meg ezt a rendkívül fontos kérdést. Tegnap, a mikor egy egész városrész biztonságát veszélyeztető tüftésekben, a törvényhatóság bűnös könnyelműsége folytán a főúton terpeszkedő Laendler-telepen tűz volt, kitűnt, hogy a vízmű csőhálózata milyen kevés vizet képes szállítani. A tüzköztség gőzfeszkendőjének ereje alig volt kihasználható, mert a kis kaliberű vízcsövek, nem szolgáltatnak elég erős nyomású vizet.

A lovasut, amely ellen igen sok a panasz, negy pénzébe fog ismét kerülni a városnak. A sínak rosszak, javítani, cserélni kell azokat. A teherforgalmat nem lehet lovakkal lebonyolítani, mert jön a tél, a város sokkal több fuvarra vállalt, mint az előző évben és a lovak nem győzik a vontatást. A bizottságnak jelentést fog tenni *Nachtnébal* Odön főmérnök a kölcsön mozdonyok bérleti feltételeiről és valószínű, hogy a teherforgalmat gőzerőre rendezik be.

Mint hogy a lovasut igen lassu közlekedési eszköz és a közönség valóságos dühöng a hosszú várakozási idő miatt, azt javasolja a főmérnök a bizottságnak, hogy a végállomást ismét a Forray-utóhoz helyezték vissza. Az idea nagyon népszerűtlen, mert a rácváros fel fog szorulni ellens, hisz csak óriási erőfeszítéssel tudtak elérni annyit, hogy a lovasut az Ásztalos Sándor-utóig járjon.

Két kitérő építéséről is kell határozni. A *Marta* automobil gyár és *Adler Andor* saját költségükön akarnak ipartelepeikhez egy kitérőt építtetni.

A jéggyár üzeménél tapasztalt rendellenességek miatt vizsgálat indult meg és *Heinrich Gyula* bizottsági tag megvizsgálta a gépeket. Tapasztalatáról holnap számol be a műszaki bizottságnak.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

PRO PATRIA.

A cs. és kir. 33. gyalogezred tisztikara mélyen elszomorodva jelenti, hogy a kötelességtudó katonák és derék bajtárs

Morgenstern Lajos

tart. zászlós

az olasz harcléren f. évi augusztus hó 23-án, kötelességének teljesítése közben, a király és haza hősi védelmében súlyosan megsebesült a suttai tábori kórházban meghalt.

Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni!

A cs. és kir. 33. gyalogezred tisztikara.

8578

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Szerinka Vilmos és neje mint mélyen sujtott szülők a maguk, illetve gyermekei Vilma férj, Falusi Agostonné, Ilona, László, Vilmos és Margit, ugyancsak Falusi Agoston sógora és Szerinka Vilmosné szül. Édi Mariska sógor-nője, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejtethetlen jó gyermek, illetőleg hőnszeretett testvér, sógor-nő és rokon

Szerinka Etelka

f. évi szeptember hó 16-án hajnali 8 óraker életének tavaszán hosszas szenvedés után, a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Drága halottunk földi maradványait f. hó 17-én d. u. 5 óraker fogjuk a Zrínyi-utca 4/b. számú gyászházból a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybéli felső temetőben örök nyugalomra helyezni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytak lelki üdvéért f. hó 22-én d. e. 8 óraker fog a helybéli főt. Minorita-tyúk szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Isten veled! Örökké siratunk!

Arad, 1915. szeptember hó 16-án.

Varga Imre első temetőrendező intézete Arad. Andrassy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjel: 733.

Értesítés.

Mint hogy Pap Gizellától a Kazinczy-utca 1. szám alatt lévő élelmiszer-tüzletet visszavettem, felkérem az esetleges hitelezőket, hogy követeléseiket nálam f. hó 24-ig annál is inkább bejelentésük, mert későbbi bejelentéseket figyelembe nem veszek.

3576

Engel Károlyné.

APOLLO SZÍNHÁZ.

Szeptember hó 17-én, 18-án, 19-én, pénteken, szombaton és vasárnap

A Nordisk Films Comp. szenzációs ujdonsága:

Ne játszd a tüzzel

Szerelmi játék 3 felvonásban.

Főszerepben:

Waldemár Psylander.

Az előadások hétköznapokon 7/6, 7/8 és 9 óraker kezdődnek és nem folytatógouak.

1921

KERPEL

IZSÓ

Könyv-, zenemű- és papir-nagykereskedése, műkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsonzó intézete

ARADON.

Minden ujdonság raktáron.

Antikvár könyvek és hangjegyek

Egy millió ritka bélyeg raktáron.

Tábori dobozok nagy készlete. Viszonteladóknak nagy ár- engedmény.

Irodai szerek és kellékek első- rendű minőségben. Különle- gességek.

Kitűnő szénpapiros írógép- szalagok és kellékek. Hasz- nált és új írógépek rak- táron.

Papir- és írószer árukból viszonteladóknak nagy ár- engedmény.

Veszek a legmagasabb áron egyes könyveket, egész könyvtárakat és levélbélyeg gyűjteményeket. Ugyancsak újabb és régi festményeket is.

Vidéki megrendelések a legpon- tosabban intéztetnek el.

2321

Kiváló tisztelettel:

Kerpel Izsó.

Ajánlati felhívás!

Az aradi cs. és kir. élelmezési raktár tűzifa (cseser vagy bükk hasáb) ajánlatot kér a következő helyőrségek részére:

Folyó év december hó végéig folytatólagos leszállításra, az

Aradi helyőrségnek, körülbelül 150 vagon (4 10.000 kg.)

Békéscsabai helyőrségnek 142 " "

Gyulai helyőrségnek 53 " "

Erre vonatkozó nyolc napi határidőhöz kötött írásbeli ajánlatok, az aradi cs. és kir. élelmezési raktár irodájában benyújtandók, ugyanott a szállítási feltételek is megtekinthetők.

Cs. és kir. élelmezési raktár
Aradvár.

3564

5761—1915. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Déva r. t. város tanácsa a városi képviselőtestületnek 34—1915. számú közgyűlési határozata alapján, pályázatot hirdet

Déva város lisztzükségletének biztosítására.

Ajánlat teendő negyven vagon búzának a 2726—1915. M. E. számú rendelet értelmében, megfelelő mennyiségű és minőségű liszt szállítására, köteles lévén vállalkozó successive a város rendelkezése alapján a lisztet a lisztkiárúsító helyek között díjmentesen kiosztani.

A kiírlés százaléka és a liszt minőségére vonatkozólag a 2726—1915. M. E. számú rendelet 2. §-ában foglaltak, a zsákokra nézve a 2727—1915. M. E. számú rendeletben foglaltak irányadók. A város a successive megrendelt mennyiségű lisztet a vállalkozónak azonnal kifizetni tartozik.

Ajánlattevőknek bánatpénzt kell letenniük, mely a negyven vagon buza mennyiség minden egyes vagonja után 200 K. azaz kétszáz koronában állapítatik meg. A bánatpénz készpénzben, vagy óvadékképes papírban helyezendő el, Déva város pénztárában. A kötendő szerződés költségei, és a szerződés illetéke ajánlattevőt terheli.

A zárt ajánlatok folyó év szeptember 25-ik napjának d. o. 12 órájáig nyújtandók be a város polgármesterénél.

Déva r. t. város tanácsa.

Déva, 1915. évi szeptember hó 15.

Kontz Domokos
polgármester.

3575

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatása.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Andrássy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytözsdének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában József főherceg-ut 22.

21210—1915. kh.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy Arad sz. kir. város területén a kimérésre kerülő sertésbús maximális árai 5600—1914. M. E. sz. rendelet alapján további intézkedésig a következőkben állapítatik meg: karaj kg.-monként 4.80 kor., hus kg.-monként 4.60 kor., zsír kg.-monként 5.20 kor., szalonna kg.-monként 5.20 korona.

Az 1884. XVII. t. c. be iktatott ipartörvény 54. §-a, valamint az 54000—908. sz. husvizsgálati szabályrendelet 94. §-a alapján elrendelem, hogy minden hentes a fentebb megállapított árakat az eladási helyeken szembeutó és olvasható módon kifüggeszteni köteles. Ezen, az árak kifüggesztését elrendelő meghagyásom ellen vétők az 1879. XI. tc. 187. §-a alapján fognak büntetetté. Figyelemztetem az érdekelteket, hogy a fentebb meghatározott legmagasabb árnál drágábban árusítani tilos: az ez ellen vétők az 5600—914. M. E. sz. miniszteri közzététel értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntetetté. Kijelentem továbbá, hogy jelen rendelet betartását közegemmel a legszigorúbban ellenőriztetni fogom és minden tudomásomra jutott árdragító ellen kérlelhetetlen szigorral fogok eljárni. A város fogyasztó közönségét felhívom, hogy a maximális árakat áthágó hentest hivatalomnál haladéktalanul jelentse fel.

Arad, 1915. szeptember 6.

Greén, főkapitány.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcbrőt

őhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában **ARAD, Andrássy-tér 22. sz.** Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzandők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

LEVELEZÉS.

V.

levele van a kiadóhivatalban, kérem átvenni. E. 8579

ELLÁTÁS.

Nyolc fiatal ember ebéd és vacsoraköszöt keres. Ajánlatok „Fiatalember” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 8574

ALKALMAZÁST KERES.

Cukor őrlést

elvéllal mm.-ként 8 koronáért az Eiső Aradi Piskótagyár Arad, Gr. Tisza István-ut. 8560

Egy jó házivarrónő

házakhoz és vidékre ajánkozik. Cim Mátyerné, Árpád-tér 5. 8559

ALKALMAZÁST NYER.

Divatára üzletünkben

jóerkölcsű fiu tanulónak felvétetik. Lengyel Pestvérek, Andrásy-tér 15. 8568

Egy jómegjelenést

tisztességes éjjeli portás és egy bejárónő, ki a terem kefézéséhez ért, reggel 7—9 órai időre azonnal felvétetik. Hajó-utca 4. 8570

Hengerkezeléshez

értő molnárt keresek azonnali belépésre. Cim: Samu, Simonyi-utca 7. szám. 8567

Gabonaszakmában

jártas fiatalember azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok „Gabona” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 8558

Egy rokkant katona

vidéken való újszorgatására, az utköltés metárbése mellett, siladó foglalkozást talál. Havi kereset 70—80 korona. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

KIADÓ LAKÁS.

Magános,

intelligens hölgyet keresek lakótársul, belvárosban, minden komforttal berendezett lakásba. Bővebbet uriszabó üzletben, Andrásy-tér 22. 8552

Kiadó bolthelyiség.

alatta nagy pince, Weitzer J.-u. 7. sz., a főpostával szemben és Batthyány-utca 28. sz. alatt kényelmes földszinti négyszobás lakás, fürdőszobával, teljesen tisztán, azonnal kiadó. 8565

Modern

négyszoba. előszobából álló parkotázott földszinti lakás (egyik átcai szobába lépcsőházból külön bejárattal) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2847

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Íróasztalt,

használtat, megvételre keresek. Megkereséseket, az ár megjelölésével, „Íróasztal” címen kiadóhivatal továbbít. 8572

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 8835

10 darab

nagy boroshordó eladó, Arad Gái Temető-u. 21. 8540

Új és használt

iskolakönyvek Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében. Szabadság-tér 1. Telefon 308. 781

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chamo 1 pántos K 11, bársony fűzés regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tőzsde, Apolló mozi mellett. 3405

KÜLÖNFÉLE.

Bérek pianinót.

Ajánlatok „Nyugta 8573.” jellegre kéretnek a kiadóhivatalba. 8578

Meghívó.

Ménés hegyközség

t. tagjai folyó év és hó 19-én d. e. 10 órakor Ménés község-házánál tartandó

hegyszéki

gyűlésre

ezennel meghívtnak.

Tárgy:

Az 1914. évi hegyközségi számadások jóváhagyása.

Az 1916. évi hegyközségi előirányzat elfogadása.

A folyó évi szűreti határidő kitűzése.

Szűreti napszámbekek megállapítása.

Egyéb indítványok tárgyalása.

Ménés, 1915. évi szeptember hó 11. 8556

Hegyközségi Előjáróság.

Hirdetmény.

Aradkövi hegyközség

Előjárósága közhírré teszi, hogy folyó évi szeptember hó 19-én, azaz vasárnap délelőtt 9 órakor

rendes őszi közgyűlést tart,

melyre a hegyközségi tagokat ezuttal tisztelettel meghívja.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az idei szűret napjainak megállapítása.

2. Az 1914. évi számadás jóváhagyása.

Aradkövi, 1915. szeptember hó 15.

8571 Hegyközségi Előjáróság.

Zongora- oktatást

nyerhetnek kezdők, kitűnő, practicus módszer szerint. Legjutányosabb ár mellett.

Cim a kiadóhivatalban. 1987

Permetező javítások elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagycsapon alkalmazott zuhany mindig friss, üde levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a viz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszkáló baktériumok az aknától elzártnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagyának be, nyáron pedig állott viz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa alkatrészt mellőztetik, mert ezek visznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacilláinak valóságos tenyésztelpeivé változhat. 1121

Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását elvállalok.

Patent tűzfecskendők.

Patent borszivattyuk.

Patent kályhacsövek.

Hőnig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Komoly, intelligens leány

akinek szép írása van, magyarul és németül tud

irodai alkalmazásra felvétetik

Hajós Árpád gyógyszer-tárában.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájszagot deszinficálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO” folyadék és Peppo” hintőpor segítségével. Szárit! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utastással 1 korona. Peppo-hintőpor ára utastással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Amennyiben az Aradi Közlöny hirdetése alapján vásárol, ne mulassza el lapunkat megemlíteni.